

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Noteikts valsts atbalsts lauksaimniecībai 2014. gadā 1
- Programmā „Skolas auglis” iekļauj arī bioloģiski audzētos augļus un dārzeņus 2
- LLKC aicina būt uzmanīgiem, slēdzot zemes nomas līgumus 2
- Vienotā platības maksājuma likme 2013. gadā 3
- Apstiprināta Kopējās lauksaimniecības politikas reforma 3

- Jaunumi grāmatvedības un nodokļu jomā 4
- Grāmatvedības uzskaitē un nodokļi kooperatīvajā sabiedrībā 8
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2014. gada februārī 11
- Aktīvi darbojas biedrība “Pārtikas amatnieki” 12
- Ģimeņu saimniecībām – kooperāciju un zināšanas 14
- Vērtē graudu kopražu 14

- Turpina diskutēt par godīgumu pārtikas ķēdēs 15
- Izmaiņas Augu aizsardzības līdzekļu lietotāja apliecības saņemšanai 16

*Ražīgu
Zirga gadu!*

AKTUALITĀTES

NOTEIKTS VALSTS ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAI 2014. GADĀ

Šajā gadā valsts atbalsts lauksaimniecībai galvenokārt novirzīts lauksaimniecības produktu ražotājiem.

2013. gada 31. decembrī stājās spēkā MK noteikumi Nr. 1524 „Noteikumi par valsts

atbalstu lauksaimniecībai”, kas nosaka kārtību, kādā un kādiem atbalsta pasākumiem 2014. gadā tiks sadalīts valsts atbalstam subsīdiju veidā paredzētais finansējums – EUR 9 147 352. Pieteikšanās daļai no atbalsta pasākumiem (īpaši lopkopībā) noteikta

jau līdz šī gada 15. februārim, tāpēc visi interesenti aicināti iepazīties ar MK noteikumiem un sazināties ar sev atbilstošajām šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju organizācijām, kuras var pieteikties atbalstam.

► 2.lpp.

PROJEKTU LĪDZFINANSE
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

AKTUALITĀTES

NOTEIKTS VALSTS ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAI 2014. GADĀ

1.lpp.

Ņemot vērā līdzšinējo atbalsta pasākumu efektivitāti, valsts atbalsta līmeni un valsts ekonomisko situāciju, lauksaimniekiem valsts atbalsts ir nozīmīgs virziena, kas stimulē lauksaimnieka dzīvotspēju un konkurētspēju. Finansējumu 2014. gadā novirzīs šādiem pasākumiem:

- lopkopības attīstībai – EUR 4 535 235;
 - ciltsdarbam un dzīvnieku audzēšanai – EUR 2 856 536;
 - dzīvnieku, ganāmpulku un no vietņu reģistra uzturēšanai un piena šķirņu govju un kazu virspārraudzības nodrošināšanai – EUR 328 683;
 - dzīvnieku liķu savākšanai, transportēšanai, pārstrādei un likvidēšanai – EUR 546 093;

– dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanai, transportēšanai un pārstrādei – EUR 85 372;

– veterinārās ekspertīzes izmaksu daļējai segšanai – EUR 170 745;

– biškopības nozares attīstībai – EUR 547 806;

• augkopības attīstībai – EUR 580 246;

• pētījumiem, starptautiskai un savstarpējai sadarbībai – EUR 1 063 185;

• tirgus veicināšanai – EUR 614 681;

• dalībai pārtikas kvalitātes shēmās – EUR 672 219;

• apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai – EUR 853 723;

• kooperācijas attīstībai – EUR 139 574;

2013. gadā uzsākto atbalsta pa-

sākumu izpildes finansējumam – EUR 688 491 (tai skaitā atbalsta pasākumam ciltsdarbam un dzīvnieku audzēšanai cūkkopības nozarē – EUR 110 800).

Uz atbalsta saņemšanu varēs pretendēt fiziska un juridiska persona. Ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējumu, Lauku atbalsta dienests proporcionāli samazinās izmaksājamo atbalsta apmēru par vienību.

Atbalstu nepiešķirs grūtībās nonākušiem pretendentiem un pretendentiem, kuriem piešķirtais *de minimis* kopējais bruto atbalsts pēdējo trīs gadu laikā pārsniedz Eiropas Savienības regulās noteikto apmēru. **LI**

Sagatavots LLKC pēc MK noteikumiem

PROGRAMMĀ „SKOLAS AUGĻIS” IEKĻAUJ ARĪ BIOĻĢISKI AUDZĒTOS AUGĻUS UN DĀRZEŅUS

Programmā „Skolas auglis” var piedalīties arī bioloģiski audzēto augļu un dārzeņu ražotāji. To nosaka grozījumi MK noteikumos Nr. 737 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu augļu un dārzeņu piegādei skolēniem vispārējās izglītības iestādēs”, kas stājas spēkā 2013. gada 7. decembrī. Vairāk informācijas konkrētajos MK noteikumos. **LI**

ZM informācija

LLKC AICINA BŪT UZMANĪGIEM, SLĒDZOT ZEMES NOMAS LĪGUMUS

LLKC aicina lauksaimniekus, kuri pārslēdz zemes nomas līgumus ar zemes īpašniekiem, nopietni izvērtēt nomas līgumā iekļautos nosacījumus, īpaši gadījumos, kad līgums tiek slēgts ar ārvalstu zemes īpašniekiem. Zemes nomas līgumu slēgšanai par pamatu iesakām izmantot LLKC izstrādāto nomas līguma paraugu, kas atrodams LLKC mājaslapā www.llkc.lv. **LI**

LLKC informācija

Foto: Maija Sīrvidē

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

VIENOTĀ PLATĪBAS MAKSĀJUMA
LIKME 2013. GADĀ

Lauku atbalsta dienests informē, ka vienotā platības maksājuma atbalsts valstī 2013. gadā pārsniedz kopējo pieejamo atbalsta apmēru, tāpēc, veicot atbalsta izmaksu, vienotā platības maksājuma 2013. gada atbalsta likmei jāpiemēro samazinājuma koeficients 0,920622. Vienotā platības maksājuma likme 2013. gadā pēc samazinājuma koeficienta piemērošanas ir 60,54 Ls/ha. **LI**

LAD informācija

APSTIPRINĀTA KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS REFORMA

Aizvadītā gada nogalē apstiprinātas un ES Oficiālajā vēstnesī publicētas Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformas trīs būtiskākās regulas – Tiešo maksājumu, Lauku attīstības un Tirgus kopējo organizāciju regula.

Līdz ar to ES KLP reforma ir pabeigta un dalībvalstis varēs sākt tās īstenošanu laika posmā no 2014. līdz 2020. gadam. „Kopumā vērtējot, uzskatu, ka KLP pēc reformas ir kļuvusi mērķtiecīgāka, konkurētspējīgāka, elastīgāka, zaļāka un, kas man sevišķi svarīgi, vairāk uz lauksaimniecisko ražošanu vērsta,” atzīst zemkopības ministre Laimdota Straujuma.

Tiešo maksājumu regulā ir sperts nozīmīgs solis, lemjot par godīgākiem tiešajiem maksājumiem, kas nozīmē, ka pakāpeniski nākamā perioda laikā, sākot ar 2019. gadu, četras valstis – Latvija, Lietuva, Igaunija un Rumānija – sasniegs vienādu hektārmaksājuma līmeni, kas atbildīs 75% no ES vidējā. Līdz ar to Latvija tiešajos maksājumos nākamajā periodā no 2014. līdz 2020. gadam saņems par 986 milj. eiro vairāk, salīdzinot ar 2007.–2013. gada periodu.

Līdz ar Tiešo maksājumu regulas apstiprināšanu ir palielināts atbalsta apjoms saistītajam atbalstam. Tas nozīmē, ka Latvija varēs izmantot ar ražošanu saistītam atbalstam līdz 15% no tiešo maksājumu aploksnes, lai atbalstītu konkrētas nozares, kuras ir sevišķi svarīgas ekonomisku, vides un/vai sociālu iemeslu dēļ. Tiešie maksājumi turpmāk būs paredzēti aktīviem lauksaimniekiem, kuri izpildīs lauksaimnieciskās darbības kritērijus – nodarbošies ar lauksaimniecības produktu ražošanu un uzturēs lauksaimniecības

zemi ganīšanai un kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī.

Īpašs papildu atbalsts būs pieejams jaunajiem lauksaimniekiem, lai veicinātu gados jaunu lauksaimnieku aktīvāku iesaistīšanos lauksaimnieciskā darbībā. Savukārt mazie lauksaimnieki varēs atteikties no daudzo standarta tiešo maksājumu shēmu atbalsta un tā vietā izvēlēties saņemt mazo lauksaimnieku shēmas atbalstu – fiksētu saimniecības maksājumu 500 eiro gadā un izmantot šai shēmai radītās priekšrocības – atbrīvojumu no savstarpējās atbilstības kontrolēm, atbrīvojumu no „zaļās” komponentes un vienkāršāku gadskārtējo pieteikšanos maksājumam.

No 2014. gada tiek atcelts nosacījums, ka uz atbalstu var pretendēt lauksaimniecības zeme, kas bija labā lauksaimniecības stāvoklī uz 2003. gada 30. jūniju. Tas paplašinās izmantotās lauksaimniecības zemes platību un veicinās pamestās un aizaugušās zemes atjaunošanu. Šī nosacījuma atcelšana ražošanā atgriezīs neapsaimniekotās lauksaimniecības zemes.

Savukārt Lauku attīstības regula paredz, ka investīciju pasākumi – saimniecību modernizācija, pievienotās vērtības radīšana un infrastruktūras attīstība – būs apvienoti vienā pasākumā, kas ļaus lauksaimniekiem iesniegt vienu projekta iesniegumu, iekļaujot visas saimniecībā nepieciešamās investīcijas. Tomēr Latvija nav apmierināta, ka Lauku attīstības regulā atbalsts meža nozarei ir pakārtots zem vides jautājumu sadaļas. Meža nozare Latvijā tradicionāli ir bijusi viena no nozīmīgākajām tautsaimniecības nozarēm, tomēr atbalsta iespējas nākamajā periodā ir ierobežotas. Kā jau iepriekš ziņots un jūlijā lemts Ministru

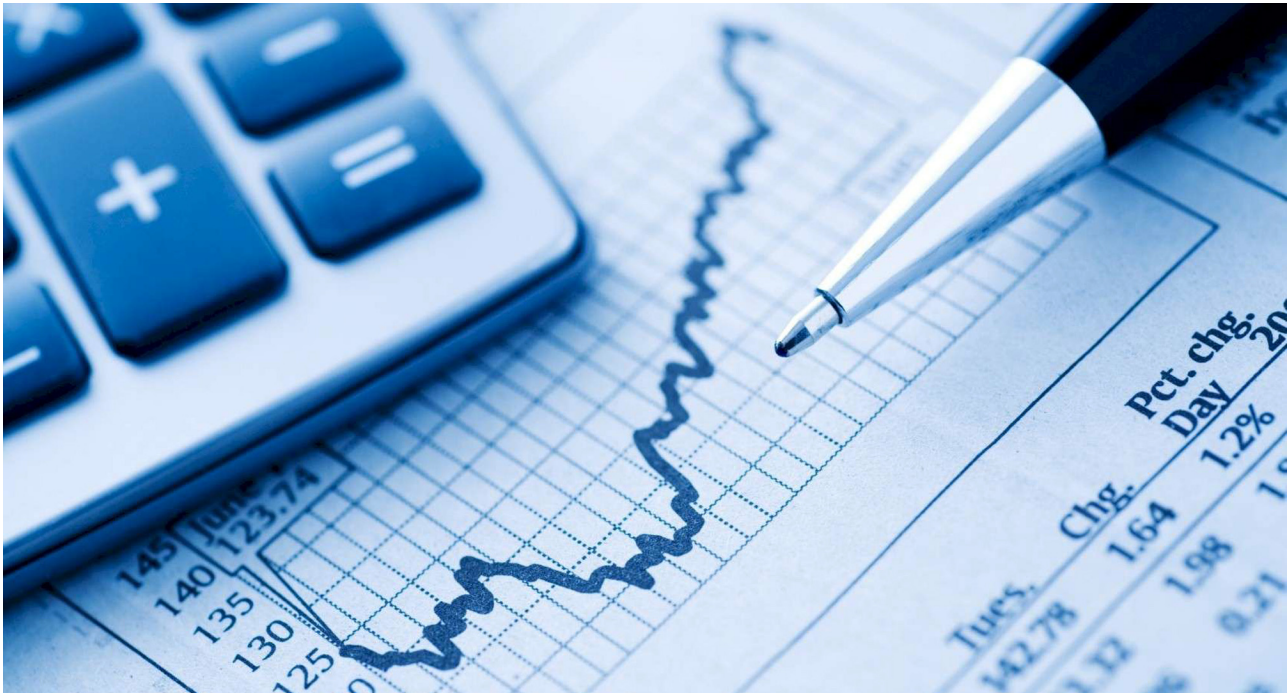
kabinetā, Zemkopības ministrija ir sagatavojusi Lauku attīstības programmu 2014. līdz 2020. gadam.

Visbeidzot, Tirgus kopējo organizāciju regulā programmai „Skolas auglis” palielināts finansējums no 90 miljoniem eiro līdz 150 miljoniem eiro gadā, kā arī ir paredzēts ES atbalsts informēšanas pasākumiem. Pēc atvēlēto līdzekļu izlietojuma Latvijas rādītāji jau pašlaik ir augstāki par ES vidējiem rādītājiem, un Latvija ierindojas to sešu dalībvalstu starpā, kuru līdzekļu apguve „Skolas augļa” programmā sasniedz no 95 līdz 100%.

Tirgus kopējo organizāciju regulas „Drošības tīkla” pasākumu uzlabošanā ir paredzēts daudz plašāks klāsts tirgus krīžu novēršanai vai seku mazināšanai (tirgus cenu krasas lejupslīdes vai pieauguma gadījumos, dzīvnieku slimību un patērētāju uzticības zaudēšanas gadījumos, sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības risku dēļ u. c. pasākumos īpašu tirgus problēmu risināšanai).

Latvija nav apmierināta ar cukura ražošanas kvotu sistēmas atcelšanas atlikšanu uz 2017. gada 1. oktobri, jo iepriekšējais regulējums paredzēja cukura ražošanas kvotu sistēmas atcelšanu ar 2015. gada 1. oktobri. Pēdējos trīs gados ES iekšējā tirgū vidējai cukura ražošanas cenai vērojama pieauguma tendence. Diemžēl EK īstenotie cukura tirgus līdzsvarošanas un cukura deficīta mazināšanas pasākumi nav snieguši vēlamo pozitīvo rezultātu. Tirgū pastāvošās būtiskās problēmas un Komisijas regulārie mēģinājumi situāciju uzlabot liecina par nepieciešamību pēc iespējas ātrāk likvidēt esošo cukura ražošanas kvotu sistēmu. **LI**

Informāciju sagatavoja ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļa

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

JAUNUMI GRĀMATVEDĪBAS UN NODOKĻU JOMĀ

Jauierasts, ka katrs jauns gads nes izmaiņas gan nodokļu piemērošanas, gan grāmatvedības uzskaites jomā. Arī 2014. gads šajā ziņā nav izņēmums, turklāt līdz ar dažādiem jaunumiem grāmatvedības uzskaitē un nodokļu piemērošanā ar 2014. gada 1. janvāri notiek arī pāreja uz eiro.

Par galvenajiem jautājumiem saistībā ar eiro ieviešanu rakstījām „Lauku Lapā” jau iepriekš. Šoreiz apskatīšu jaunumus, kas attiecas uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa, uzņēmumu ienākuma nodokļa, pievienotās vērtības nodokļa, mikrouzņēmumu nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu piemērošanu.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Izmaiņas fiksētā nodokļa piemērošanā

Ar 2016. gada 1. janvāri tiks atcelts fiksētais nodoklis. No 2014. gada 1. janvāra jauni fiksētā nodokļa maksātāji vairs netiks reģistrēti.

Saskaņā ar likuma „Par IIN” Pārejas noteikumu 98. un 99. punktu viena un tā pati persona nedrīkst vienlaikus būt fiksētā nodokļa un mikrouzņēmumu nodokļa, patentmaksas vai

IIN maksātājs (piemērojot IIN parasto kārtību saskaņā ar likuma „Par IIN” 11. vai 11.¹ pantu).

Ienākums no nekustamā īpašuma atsavināšanas

Vairāki jaunumi ieviesti saistībā ar ienākumu no nekustamā īpašuma atsavināšanas. Likums paplašina iespējas nemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli no kapitāla pieauguma, ja fiziskā persona atsavina vienīgo vai mantoto nekustamo īpašumu. Šie grozījumi izdarīti likuma 9. pantā.

Grozījumi likuma 11.⁷ pantā nosaka vairākas izmaiņas attiecībā uz lauksaimniecības zemes atsavināšanu. Ar nodokli netiks aplūkts ienākums no lauksaimniecības zemes atsavināšanas arī tajos gadījumos, kad lauksaimniecības zeme tiek atsavināta zemnieku saimniecības īpašniekam un tiek izpildīti citi likumā noteiktie kritēriji. Precizēts likumā noteiktais kritērijs lauksaimniecības zemes pircējam, paredzot minimālo sliekšni ieņēmumiem no lauksaimnieciskās darbības un nosakot, ka ar nodokli neapliek ienākumu no lauksaimniecības zemes atsavināšanas gadījumos, ja vismaz vienā taksācijas periodā no pēdējiem trim pirmstaksācijas periodiem vairāk nekā pusi no personas saimnieciskās darbības ieņēmumiem,

bet ne mazāk kā 2845,74 eiro gadā veido ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības vai arī šī persona saņem valsts vai Eiropas Savienības atbalsta maksājumus lauksaimniecībai un lauku attīstībai kā jaunais lauksaimnieks. Saskaņā ar likuma Pārejas noteikumu 108. punktu laika posmā no 2014. gada 1. jūlija līdz 2016. gada 1. jūlijam likumā noteiktos kritērijus nepiemēro attiecībā uz lauksaimnieciskās zemes pārdevēju.

Atvieglojumu piemērošana

Piemērojot atvieglojumus par apgādībā esošām personām, jāņem vērā, ka saskaņā ar grozījumiem likuma 13. pantā uz šiem atvieglojumiem nav tiesību, ja apgādājamā persona ir reģistrējusies komercrēģistrā kā individuālais komersants vai Valsts ieņēmumu dienestā – kā saimnieciskās darbības veicēja, ir zemnieku saimniecības īpašnieks vai komercsabiedrības valdes vai padomes loceklis, vai prokūrists, kā arī cita persona, kas ieņem amatu, kas dod tiesības uz atlīdzību.

Minimālais nodoklis

Likumā tiek ieviests minimālais nodoklis neaktīviem saimnieciskās darbības veicējiem, kuri nestrādā ar apgrozījumu un apliekamo ienākumu.

► 5.lpp.

◀ 4.lpp.

Nodokļa maksātājs, kurš ir reģistrēts kā saimnieciskās darbības veicējs, ne vēlāk kā 15 dienu laikā no likumā noteiktās deklarācijas iesniegšanas dienas iemaksā budžetā 50 eiro, ja taksācijas gadā nav gūts ar nodokli apliekams ienākums no saimnieciskās darbības vai ja aprēķinātā nodokļa summa no saimnieciskās darbības apliekamā ienākuma nepārsniedz 50 eiro. Minimālais nodokļa maksājums neattiecas uz nodokļa maksātājiem, kuri taksācijas gadā veikuši iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem un par sevi kā pašnodarbinātu personu. Tāpat minimālais nodoklis nebūs jāmaksā par pirmo taksācijas gadu, kurā veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamo taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process. Minimālo nodokļa maksājumu ievieš grozījumi likuma 19. pantā.

Samazināta patentmaksā

No 2014. gada 1. janvāra saskaņā ar likuma 11.¹⁰ pantu tiek ieviests jauns patentmaksas veids – samazināta patentmaksā. Samazināto patentmaksā var maksāt par šādām saimnieciskās darbības jomām:

- ādas un tekstilizstrādājumu amatniecība;
- apģērhu un apavu izgatavošana un labošana, pulksteņu un slēdzeņu labošana, kā arī citi sadzīves pakalpojumi;
- amatniecības izstrādājumu izgatavošana;
- floristika;
- privātie mājsaimniecības pakalpojumi;
- mājas aprūpes pakalpojumi.

Samazināto patentmaksā drīkstēs maksāt nodokļu maksātājs, kurš atbilst šādiem kritērijiem:

- ir piešķirta vecuma pensija (tai skaitā priekšlaikus);
- saimnieciskās darbības ieņēmumi pirmstaksācijas gadā nepārsniedz 3000 eiro;

- nav fiksētā nodokļa vai mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs;
 - nenodarbina citas personas;
 - nav algas nodokļa maksātājs.
- Samazinātā patentmaksā ir 17 eiro gadā vai 9 eiro pusgadā.

Nodoklis valdes locekļiem

Ar 2014. gada 1. janvāri, stājoties spēkā likumā noteiktajiem kritērijiem, būs pienākums maksāt IIN un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no minimālās mēnešalgas. Lai noteiktu, vai ir jāveic nodokļu maksājumi no valdes locekļa domājamā ienākuma, saskaņā ar likuma 8. pantu tiek vērtēti šādi pirmstaksācijas un taksācijas gada rādītāji:

pirmstaksācijas gadā kapitālsabiedrībai nebija neviena darba ņēmēja vai darba ņēmējiem, tai skaitā arī valdes locekļiem, mēneša darba samaksa ir bijusi mazāka par minimālo mēneša darba algu;

Ar 2015. gada 1. janvāri tiks palielināta mikrouzņēmumu nodokļa likme

pirmstaksācijas gadā kapitālsabiedrības apgrozījums ir pārsniedzis normatīvajos aktos noteikto 12 minimālo mēneša darba algu apmēra reizinājumu ar koeficientu 3,3 (2013. gadā tie ir $12 \times 200 \times 3,3 = 7920$ lat);

taksācijas gadā attiecīgajā taksācijas gada mēnesī kapitālsabiedrībā nav bijis neviena darbinieka vai valdes locekļa, kurš gūst atlīdzību vismaz minimālās mēneša darba algas apmērā;

taksācijas gada mēnesī kapitālsabiedrībai ir apgrozījums (pamatdarbības ieņēmumi).

Minētie nosacījumi nav piemērojami, ja kāds no kapitālsabiedrības valdes locekļiem kā valdes loceklis citā kapitālsabiedrībā mēnesī gūst atlīdzību, kura nav mazāka par normatīvajos aktos noteikto piecu minimālo mēneša darba algu apmēru, un abas kapitālsabiedrības ir vienas uzņēmumu grupas dalībnieces likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” izpratnē.

Ienākumam pielīdzināmi aizdevumi

Likumā tiek ieviestas jaunas normas, kas nosaka IIN piemērošanu ienākumam pielīdzināmiem aizdevumiem, kas izsniegti fiziskām personām. Kritēriji un nodokļa piemērošanas kārtība šādam ienākumam ir noteikta 8.¹ pantā.

Ja aizdevuma līgums atbilst likumā minētajiem kritērijiem tomēr aizdevums rezultātā netiek atmaksāts, par nodokļa nomaksu ir atbildīgs aizdevuma ņēmējs – fiziskā persona, kura nomaksā iedzīvotāju ienākuma nodokli, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

Ja aizdevuma līgums neatbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli maksā aizdevējs. Aizdevējs iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķinā aizdevuma neatmaksāto daļu pielīdzina ienākumam pēc nodokļa nomaksas un aprēķināto nodokli iemaksā budžetā līdz ienākuma mēnesim sekojošā mēneša piektajam datumam.

Ja ienākumam pielīdzināmais aizdevums izsniegts aizdevēja darbiniekam, padomes vai valdes loceklim, papildus iedzīvotāju ienākuma nodokļa pamatlikmei (2014. gadā 24%) piemēro papildlikmi 22% apmērā.

Vienai fiziskajai personai izsniegtajam aizdevumam (aizdevumu summai) pārsniedzot 15 000 eiro, likums „Par IIN” nosaka pienākumu informēt Valsts ieņēmumu dienestu par to līdz nākamā gada 1. jūnijam.

SVARĪGI! Par aizdevumiem, kuri izsniegti līdz 2013. gada 31. decembrim, ja to neatmaksātā daļa no viena aizdevēja pārsniedz 15 000 eiro, informācija Valsts ieņēmumu dienestam ir jāsniedz aizdevuma ņēmējam līdz 2014. gada 30. jūnijam. Informācijas sniegšanai paredzētā veidlapa ir atrodamā MK 21.09.2010. noteikumu Nr. 899 „Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība” 1.¹ pielikumā.

Likums ievieš arī pienākumu maksāt nodokli no ienākuma, kas radies samazinātu aizdevuma procentu maksājumu rezultātā, un nodokļa aprēķināšanas kārtība ir noteikta likuma 8.² pantā. Šīs normas gan nav piemērojamas, ja aizdevējs ir individuālais uzņēmums (zemnieka vai zvejnieka saimniecība), bet aizdevuma ņēmējs – šī individuālā uzņēmuma (zemnieka vai zvejnieka saimniecības) īpašnieks.

▶ 6.lpp.

◀ 5.lpp.

Citi jaunumi IIN piemērošanā

Pārejas noteikumu 94. punktā izdarītie grozījumi paredz, ka no aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli atbrīvo arī 2014., 2015. un 2016. gadā saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Likuma izpratnē no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas ienākumam ir pielīdzināms arī ienākums, kas gūts, pārdodot zarus, kuri paredzēti šķeldošanai un iegūti ārpus meža zemes, attīrot īpašumā esošās lauksaimniecības zemes no krūmiem, vai mežā, izstrādājot cirsmu (8. panta 14. daļa).

Grozījumi likumā ievieš jaunu ar IIN aplikamā ienākuma veidu – pensijai pielīdzināmu ienākumu, ko veido apdrošināšanas atlīdzība, kas apdrošinātajam tiek izmaksāta saskaņā ar mūža pensijas apdrošināšanas līgumu.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

• Jaunumi par reprezentatīviem auto

Līdz ar grozījumiem likumā ir noteikts jauns vērtības kritērijs, pēc kura nosaka reprezentatīva vieglā auto statusu. Ar 2014. gada 1. janvāri automobīlis ir uzskatāms par reprezentatīvu, ja tā vērtība pārsniedz 50 000 eiro.

Ar 2014. gadu par reprezentatīviem vieglajiem automobīļiem nav uzskatāmi tie vieglie automobīļi, kuri ar 2007. gadu tika atzīti par reprezentatīviem vieglajiem automobīļiem, bet kuru iegādes vērtība attiecīgajos gados nepārsniedza 50 000 eiro.

• Jaunumi lauksaimniekiem

Ar taksācijas periodu, kas sākas 2017. gadā, aplikamo ienākumu vairs nedrīkstēs samazināt par summām, kas nodokļa maksātājam tiek izmaksātas subsīdiju veidā kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Par 18. pantā noteikto atlaidi nodokļa maksātājiem, kas veic lauksaimniecisko darbību, ir precizēts, ka atlaidi var piemērot arī gadījumā, ja lauksaimniecībā izmantojamās zemes

platība ir deklarēta un apstiprināta vienotā platību maksājuma saņemšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmas ietvaros.

• Izmaiņas par vidējo kredītprocentu likmi

Gatavojot UIN deklarāciju par 2014. gadu, jāievēro, ka tiek palielināts vidējās kredīta likmes palielinotais koeficients – 1,57 (iepriekš – 1,2), ko piemēro procentu maksājumu aprēķinos saskaņā ar likuma 6.⁴ panta pirmo daļu.

Ieviests minimālais nodoklis neaktīviem saimnieciskās darbības veicējiem, kuri nestrādā ar apgrozījumu un aplikamo ienākumu

• Atcelta iespēja samazināt aplikamo ienākumu, ja ir nesadalītā peļņa

Tiek atcelta kārtība, kas noteica, ka aplikamo ienākumu samazina par nesadalītās peļņas un vidējās svērtās procentu likmes reizinājumu. Šī kārtība nebūs piemērojama, aizpildot nodokļa deklarāciju par taksācijas periodu, kas sākas 2014. gadā, un turpmākajos taksācijas periodos.

• Minimālais nodokļa maksājums

Arī saistībā ar uzņēmumu ienākuma nodokli tiek ieviests minimālais nodokļa maksājums 50 eiro apmērā. Prasība maksāt šo maksājumu attiecas uz gadījumiem, kad:

uzņēmumu ienākuma nodoklis pirms zaudējumu segšanas neveidojas vai ir mazāks par 50 eiro;

sabiedrība nenodarbina darbspēku.

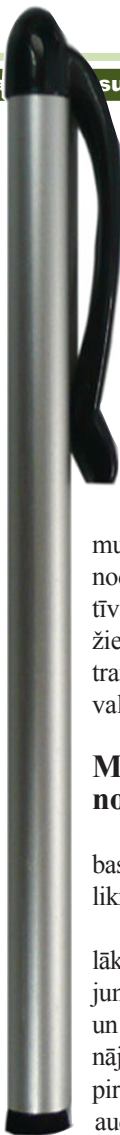
Pievienotās vērtības nodoklis

„Pievienotās vērtības nodokļa likumā” izdarīti vairāki grozījumi, daļu no kuriem apskatīšu. Grozījumi likuma 100. pantā nosaka, ka priekšnodokļi nav atskaitāmas PVN summas, kas samaksātas par automobili, kurš uzskatāms par reprezentatīvu saskaņā ar likumu „Par uzņēmumu ienākuma

nodokli” (t. i., par tādu vieglo auto, kura vērtība pārsniedz 50 000 eiro). Priekšnodoklis nav atskaitāms arī par izdevumiem, kas saistīti ar šāda automobiļa ekspluatāciju.

Priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojums 20% apmērā nav attiecināms uz gadījumiem, kad vieglo pasažieru automašīnu izmanto tikai un vienīgi ar PVN aplikamo darījumu nodrošināšanai, ko reģistrēts PVN maksātājs pierāda ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucienu uzskaiti, kuru kārtā atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem, un reģistrēts PVN maksātājs – atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem šo vieglo pasažieru automašīnu ir deklarējis transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā. Likuma Pārejas noteikumi ir papildināti ar 15. punktu, kas nosaka tiesības reģistrētiem PVN maksātājiem, kas no 2011. gada līdz 2013. gadam neatskaitīja priekšnodokli par iegādātu, nomātu vai importēto vieglo pasažieru automašīnu un tās uzturēšanas izdevumiem, atskaitīt par 2011. gadu neatskaitīto priekšnodokļa daļu 2014. gadā, par 2012. gadu – 2015. gadā, par 2013. gadu – 2016. gadā, ja minētās automašīnas attiecīgi 2011., 2012. vai 2013. gadā tika izmantotas tikai un

vienīgi ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai, ko reģistrēts PVN maksātājs pierāda ar saimnieciskās darbības veikšanu saistīto braucieni uzskaiti, kuru kārtu atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem, un reģistrēts PVN maksātājs atbilstoši uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli regulējošajiem normatīvajiem aktiem šo vieglo pasažieru automašīnu ir deklarējis transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā.

Mikrouzņēmumu nodoklis

Mikrouzņēmumam būs tiesības nepiemērot nodokļa papildlikmi 20% apmērā, ja:

1) darbinieku skaits ir lielāks par pieciem, bet salīdzinājumā ar pirmstaksācijas gadu un pirmstaksācijas gadā salīdzinājumā ar gadu, kas ir pirms pirmstaksācijas gada, tas ir pieaudzis par 1 vai 2 darbiniekiem;

2) taksācijas gadā apgrozījums pārsniedz 100 000 eiro, bet apgrozījuma pieaugums salīdzinājumā ar pirmstaksācijas gada apgrozījumu vai tā gada apgrozījumu, kas ir pirms pirmstaksācijas gada, nepārsniedz 30%.

Ja mikrouzņēmums izvēlas papildlikmi nepiemērot, tad atkārtoti kļūt par mikrouzņēmumu nodokļa maksātāju tas varēs ne agrāk kā pēc pieciem gadiem.

Uz mikrouzņēmuma darbinieka un mikrouzņēmuma īpašnieka ienākumu attiecinā ar izsniegto avansu, ja par to vai tā daļu nav veikts norēķins 90 dienu laikā pēc komandējuma vai darba brauciena beigām, bet pārējos gadījumos – 90 dienu laikā no skaidrās vai bezskaidrās naudas avansa izsniegšanas dienas.

Darba devējiem, kuriem ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statuss, noteikts pienākums līdz 30. novembrim informēt darbiniekus par mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusa zaudēšanu ar nākamo gadu. Ja minētā prasība nav ievērota, tad darba devējam ir pienākums pārskaitīt budžetā algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (gan darba devēja, gan darbaņēmēja daļu)

no saviem līdzekļiem par laiku no 1. janvāra līdz dienai, kad pagājis mēnesis kopš darbinieks ir saņēmis darba devēja rakstveida brīdinājumu.

Mikrouzņēmumiem, kuriem kalendārā gadā nav bijis apgrozījums vai aprēķinātais mikrouzņēmumu nodoklis nepārsniedz 50 eiro, ir pienākums iemaksāt budžetā mikrouzņēmumu nodokli 50 eiro apmērā.

Ar 2015. gada 1. janvāri tiks palielināta mikrouzņēmumu nodokļa likme. Nodokļa likme 9% tiks piemērota mikrouzņēmumu apgrozījumam līdz 7000 eiro. Savukārt apgrozījumam no 7000,01 eiro līdz 100 000 eiro 2015. gadā tiek piemērota mikrouzņēmumu nodokļa likme 11% apmērā, 2016. gadā – 13% apmērā, bet ar 2017. gadu – 15% apmērā.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

MK 17.12.2013. noteikumi Nr. 1503 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem 2014. gadā” nosaka VSAOI likmes apmērus. **LI**

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

Sociāli apdrošināmās personas	Darbaņēmēja likmes daļa (%)	Darba devēja likmes daļa (%)	Kopējā likme (%)
Darbaņēmējs, kā arī iekšzemes darbaņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka vispārējā gadījumā (arī I, II vai III grupas invalīds)	10,50	23,59	34,09
Darbaņēmējs, kā arī iekšzemes darbaņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (arī pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem)	8,96	20,16	29,12
Darbaņēmējs, kā arī iekšzemes darbaņēmējs pie darba devēja – ārvalstnieka, kurš ir: – izdienas pensijas saņēmējs; – invalīds – valsts speciālās pensijas saņēmējs	9,69	21,79	31,48
Darbaņēmējs, kurš tiek nodarbināts brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā (arī I, II vai III grupas invalīds)	9,23	20,77	30,00
Darbaņēmējs, kurš tiek nodarbināts brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā un ir sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (arī pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem)	7,74	17,42	25,16
Pašnodarbinātais (arī I, II vai III grupas invalīds, izdienas pensijas saņēmējs, invalīds – valsts speciālās pensijas saņēmējs)	–	–	31,06
Pašnodarbinātais, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (arī pensiju, kas piešķirta ar atvieglotiem noteikumiem)	–	–	28,66
Pašnodarbinātais – nekustamā īpašuma apsaimniekotājs	–	–	27,52

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITE UN NODOKĻI KOOPERATĪVAJĀ SABIEDRĪBĀ

Grāmatvedībai ir jānodrošina informācija visiem grāmatvedības informācijas lietotājiem. To vidū ir gan uzņēmuma vadība, gan citi uzņēmuma darbinieki, gan dažādas institūcijas (tai skaitā Valsts ieņēmumu dienests), kredītiestādes, sadarbības partneri u. c.

Pamatojoties uz grāmatvedības uzskaites datiem, tiek sagatavoti ne tikai nodokļu pārskati, bet arī dažādi statistikas pārskati. Rakstā apskatītas gan vispārējās grāmatvedības prasības, gan arī kooperatīvajām sabiedrībām noteiktās specifiskās grāmatvedības uzskaites prasības.

Visiem saimnieciskās darbības veicējiem – neatkarīgi no to komercdarbības formas – jāievēro tas, ka grāmatvedībā uzskatāmi atspoguļojami visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi, kā arī katrs fakts vai notikums, kas rada pārmaiņas uzņēmuma mantas stāvoklī. Grāmatvedība ir jākārtota tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laikposmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu, izsekot tā norisei turpmāk.

Normatīvie akti

Likums „Par grāmatvedību” attiecas uz visām personām, kuras veic saimniecisko darbību, tai skaitā arī uz kooperatīvajām sabiedrībām (KS). Saskaņā ar šo likumu „KS – tāpat kā jebkuram citam uzņēmumam – ir pienākums kārtot grāmatvedību”.

Par grāmatvedības kārtošānu un visu saimniecisko darījumu apliecinājošu dokumentu oriģinālu, kopiju vai datu attēlu saglabāšanu ir atbildīgs uzņēmuma vadītājs, – kooperatīvajā sabiedrībā tā ir valde (vai persona, kura pilda valdes funkcijas statūtos noteiktajā kārtībā – piemēram, direktors).

Svarīgākie normatīvie akti, kas attiecas uz grāmatvedības kārtošānu kooperatīvajā sabiedrībā, ir šādi:

- Likums „Par grāmatvedību”, pieņemts 14.10.1992.;
- Gada pārskatu likums, pieņemts 14.10.1992.;
- MK 21.06.2011. noteikumi Nr. 481 „Noteikumi par naudas plūsmas pārskata un pašu kapitāla izmaiņu pārskata saturu un sagatavošanas kārtību” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 481);
- MK 21.06.2011. noteikumi Nr. 488 „Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” – (turpmāk – MK noteikumi Nr. 488);
- MK 15.06.2004. noteikumi Nr. 537 „Kārtība, kādā finanšu pārskatos atspoguļojams valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Kopienas, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā” – (turpmāk – MK noteikumi Nr. 537);

- MK 21.10.2003. noteikumi Nr. 584 „Kases operāciju uzskaites noteikumi” – (turpmāk – MK noteikumi Nr. 584);
- MK 21.10.2003. noteikumi Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju” – (turpmāk – MK noteikumi Nr. 585).

Nodokļu maksātājiem regulāri jāseko izmaiņām grāmatvedības normatīvajos aktos, kā arī jāiepazīstas ar jaunpieņemtajiem normatīvajiem aktiem. Iepriekš nosauktie normatīvie akti ir spēkā raksta tapšanas brīdī, un jāievēro tas, ka laika gaitā kādi no likumiem vai noteikumiem var tik aizstāti ar jauniem. Protams, jāievēro arī nodokļu jomu reglamentējošie normatīvie akti, kuri aprakstīti turpmākajās raksta sadaļās.

Grāmatvedības darba organizēšana

Uzņēmuma vadītājs organizē grāmatvedības kārtošānu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Tas nozīmē, ka tieši vadītājam ir jāpieņem lēmums, kā organizēt grāmatvedības darbu. Tā veikšana jāuztic grāmatvedības jautājumos kompetentai personai – grāmatvedim vai ārpalpojumu grāmatvedim.

► 9.lpp.

Kooperatīvajā sabiedrībā atšķirībā no SIA ir mainīgs pamatkapitāla apmērs

◀ 8.lpp.

Ar grāmatvedi jānoslēdz rakstveida līgums, kurā noteikti pienākumi, tiesības un atbildība. Grāmatveža un ārpakalpojuma grāmatveža definīciju sniedz MK noteikumi Nr. 585:

- **grāmatvedis ir fiziska persona**, kuras kvalifikācija atbilst Profesiju klasifikatorā minētajai grāmatveža ceturtnai vai trešā līmeņa kvalifikācijai un kuras kompetenci apliecina diploms vai apliecība; bet par grāmatvedi var strādāt arī tāda persona, kuras kompetenci apliecina profesionālā pieredze vai grāmatveža kompetences sertifikāts;

- **ārpakalpojuma grāmatvedis** – persona, kura apņemas sniegt vai sniedz klientam grāmatvedības pakalpojumus.

Tas nozīmē, ka vadītājam rūpīgi jāpārdomā, kā grāmatvedības darbu labāk organizēt – algot grāmatvedi vai izmantot grāmatvedības ārpakalpojumus, vai arī kombinēt abus šos variantus, uzticot daļu grāmatvedības darba algotam speciālistam (piemēram, rēķinu izrakstīšanu, darba samaksas aprēķināšanu vai citus pienākumus) un daļu – ārpakalpojumu sniedzējam.

Ja grāmatvedības uzskaitē tiek veikta uzņēmumā, jādomā par to, kādu grāmatvedības uzskaites datorprogrammu izmantot. Jāņem vērā, ka grāmatvedības datorprogrammai jāatbilst MK noteikumu Nr. 585 II nodaļā noteiktajām prasībām, un, protams, jābūt piemērotai kooperatīva darbības specifikai. Arī gadījumos, ja grāmatvedība tiek kārtota citā uzņēmumā, jau sākotnēji jāvienojas ar pakalpojuma sniedzēju, kāda informācija kooperatīva vadībai būs nepieciešama.

Kooperatīvās sabiedrības grāmatvedība jākārt **divkāršā ieraksta sistēmā**.

Pārskatu iesniegšana

Par katru gadu kooperatīvajai sabiedrībai **jāsastāda gada pārskats** atbilstoši Gada pārskatu likuma prasībām. Pārskata gads ir 12 mēneši, un tas var sakrist ar kalendāro gadu, bet var tikt izvēlēts arī cits 12 mēnešu periods (piemēram, no 1. aprīļa līdz 31. martam). Ja KS izvēlas variantu, kurā pārskata gads nesakrīt ar kalendāro gadu, tam jābūt norādītam statūtos.

Jaunizveidota kooperatīva pirmais pārskata gads var būt garāks par 12 mēnešiem, bet ne vairāk kā 18 mēneši. Tas nozīmē, ka, piemēram, oktobrī dibināts uzņēmums var izvēlēties –

gatavot pirmo pārskatu par periodu no dibināšanas brīža līdz dibināšanas gada 31. decembrim, vai arī gatavot pirmo pārskatu par laika posmu no dibināšanas līdz nākamā gada 31. decembrim. Savukārt, piemēram, maijā dibinātam uzņēmumam (ja tas izvēlas, ka pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu) pirmais gada pārskats jāgatavo par periodu no dibināšanas brīža līdz dibināšanas gada 31. decembrim.

Gada pārskats sastāv no finanšu pārskata un vadības ziņojuma.

Finanšu pārskats savukārt sevī ietver šādus pārskatus – bilanci, peļņas vai zaudējumu aprēķinu, naudas plūsmas pārskatu, pašu kapitāla izmaiņu pārskatu un pielikumu. Attiecībā uz gada pārskata sastāvdaļām ir paredzēts atvieglojums sabiedrībām, kuras nepārsniedz divus no šādiem rādītājiem (kritēriji noteikti Gada pārskatu likuma 54. panta otrajā daļā):

- bilances kopsumma 250 000 latu (400 000 eiro),
- neto apgrozījums 500 000 latu (800 000 eiro),
- 25 darbinieki.

Šādas sabiedrības drīkst nesagatavot naudas plūsmas pārskatu un pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, un šādu sabiedrību gada pārskats nav pakļauts zvērināta revidenta pārbaudei.

Gada pārskats jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā elektroniski vai rakstiskā veidā ne vēlāk kā mēnesi pēc tā apstiprināšanas un ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata perioda beigām. Lielajiem uzņēmumiem likums dod vairāk laika gada pārskata sagatavošanai, – ja uzņēmuma rādītāji pārsniedz divus no turpmāk minētajiem kritērijiem, gada pārskats iesniedzams ne vēlāk kā septiņu mēnešu laikā pēc pārskata perioda beigām:

- bilances kopsumma 1 milj. latu (1,4 milj. eiro),
- neto apgrozījums 2,4 milj. latu (3,4 milj. eiro),
- 250 darbinieki.

Gada pārskatu paraksta kooperatīvās sabiedrības valde.

Grāmatvedības uzskaites posteņi, kuriem īpaši jāpievērš uzmanība

Pirms tiek uzsākta kooperatīvās sabiedrības grāmatvedības kārtošana, grāmatvedim ieteicams iepazīties gan ar Kooperatīvo sabiedrību likuma

prasībām, gan arī ar attiecīgās kooperatīvās sabiedrības statūtiem.

Pašu kapitāls

Grāmatvežiem, kuri pieraduši strādāt ar kapitālsabiedrībām, piemēram, ar SIA, jāņem vērā, ka kooperatīvajā sabiedrībā atšķirībā no SIA ir mainīgs pamatkapitāla apmērs. Lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām minimālais pamatkapitāla apmērs ir 200 lati. Kooperatīvās sabiedrības pamatkapitālu veido visu sabiedrības biedru paju vērtību summa.

Attiecībā uz KS pašu kapitālu jāievēro, ka KS ir jāveido rezerves kapitāls, kuru izmanto sabiedrības zaudējumu segšanai. Šo rezerves kapitālu veido iestāšanās maksa, neizņemtās dividendes un pajas, kā arī neizņemtais pārpalikums (lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu KS). Rezerves kapitāla maksimālais lielums nav ierobežots. Tas nozīmē, ka, piemēram, iestāšanās maksa kooperatīvā grāmatvedim ir jāiegūst kā rezerves kapitāls.

Ieņēmumu un izdevumu uzskaitē

MK noteikumi Nr. 488 nosaka, ka ar pārskata gadu saistītos ieņēmumus no preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī „Neto apgrozījums”. Šie noteikumi arī skaidro, kādos posteņos ir norādāmi saņemtie procenti un dividendes. Tomēr KS savā darbības gaitā saņem arī subsīdijas un līdzīgus atbalsta maksājumus, kā arī biedru naudas. Attiecībā uz saņemtajām atbalsta summām jāievēro MK noteikumu Nr. 537 prasības.

Saskaņā ar „Kooperatīvo sabiedrību likumu” biedra nauda ir biedra naudas iemaksa sabiedrības uzturēšanas un kopējo izdevumu segšanai. Ņemot vērā to, ka biedra nauda pēc definīcijas ir paredzēta sabiedrības izdevumu segšanai un to, ka viens no grāmatvedības principiem prasa saskaņot ieņēmumus un izdevumus par pārskata periodiem, uzskatu, ka biedra nauda ir jāiekļauj tā gada peļņas vai zaudējumu aprēķinā, par kuru tā ir aprēķināta. Ja biedrs laikus nav samaksājis biedra naudu, tad nesamaksātā biedra naudas summa bilancē uz pārskata perioda beigām tiks atspoguļota kā debitoru parāds.

◀ 9.lpp.

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību (LPKS) grāmatvežiem jāņem vērā, ka grāmatvedības uzskaitē pēc iespējas ērtāk jānodrošina tādas informācijas sagatavošana, kas nepieciešama, lai aizpildītu pārskatus kooperatīva atbilstības izvērtēšanai.

Runājot par atzīšanas kritērijiem, viens no tiem nosaka, ka KS lauksaimniecības preču un pakalpojumu apgrozījums veido ne mazāk kā 75 procentus no sabiedrības apgrozījuma. Tātad uzskaitē vismaz būtu jānodala lauksaimniecības preču pārdošanas un lauksaimniecības pakalpojumu sniegšanas ieņēmumi no pārējiem ieņēmumiem, kas veido neto apgrozījumu. Tāpat uzskaitē būtu jānodrošina tas, lai ērti un ātri var noskaidrot, kādu daļu no neto apgrozījuma veido apgrozījums ar KS biedriem. Arī izdevumu daļā ir jānodrošina uzskaitē, lai noteiktu, cik liela produkcijas daļa ir iepirkta no kooperatīva biedriem un cik – no pārējām personām.

Grāmatvežos atsevišķos gadījumos neizpratni var radīt tāds jēdziens kā „preču un pakalpojumu kopējais apgrozījums”, jo ar apgrozījumu grāmatveži parasti saprot pamatdarbības ieņēmumus, bet LPKS gadījumā saskaņā ar MK noteikumos Nr. 73¹ sniegto terminu skaidrojumu lauksaimniecības preču un pakalpojumu kopējais apgrozījums ir darbi, ko sabiedrība izpildījusi pēc savu biedru pasūtījuma, kā arī to lauksaimniecības preču kopējais apgrozījums, kuras LPKS pārdod tās biedriem un personām, kas nav sabiedrības biedri, un pērk no tiem. Tas nozīmē, ka šeit apgrozījuma noteikšanai saistībā ar LPKS atzīšanu ir jāsummē ieņēmumi un izdevumi.

Maksājамie nodokļi

Saskaņā ar likumu „Par nodokļiem un nodevām” Latvijā ir noteikti 14 dažādi nodokļi.

Īsumā apskatīsim, kuri no nodokļiem attiecas uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām un kādi ir šo nodokļu piemēroša-

nas pamatnosacījumi. Protams, jāņem vērā, ka nodokļu un grāmatvedības jomu reglamentējošie normatīvie akti bieži tiek grozīti, līdz ar to nodokļu maksātājiem pašiem jāseko līdzi aktualitātēm, jo šeit attiecīgie normatīvie akti ir apskatīti tādā redakcijā, kas ir spēkā raksta tapšanas brīdī.

Attiecībā uz **uzņēmumu ienākuma nodokli** (UIN) jāņem vērā, ka atbilstīgajām lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām ir īpaši noteikumi. Šāda KS uzņēmumu ienākuma nodokli nemaksā patstāvīgi, bet katrs biedrs maksā attiecīgi iedzīvotāju ienākuma vai uzņēmumu ienākuma nodokli no

Kooperatīvās sabiedrības grāmatvedība jākārto divkārtšā ieraksta sistēmā

pārpalikuma daļas, kas tam pienākas. Tas nozīmē, ka **atbilstīga** LPKS UIN deklarāciju neaizpilda un sagatavo MK 20.12.2011. noteikumu Nr. 981 „Noteikumi par uzņēmumu ienākuma nodokļa taksācijas perioda deklarāciju un avansa maksājumu aprēķinu” 3. pielikumā noteikto pārskatu par pārpalikuma sadalījumu biedriem.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) piemērošana KS gadījumā ir saistāma ar darījumiem, kas attiecas uz fiziskām personām. Tas nozīmē, ka likumā „Par IIN” noteiktajos gadījumos ir jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis par fiziskajām personām izmaksātajām summām (tai skaitā no darba algas), kā arī jāievēro, kādi pārskati par fiziskajām personām izmaksātajām summām ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestā.

Līdzīgi kā piemērojot iedzīvotāju ienākuma nodokli, arī attiecībā uz fiziskajām personām veiktajām izmaksām par darbu ir piemērojamas **valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas** (VSAOI). Par darba ņēmēju gūtajiem ienākumiem veicamās VSAOI iemaksas tiek sadalītas starp darba devēju un darba ņēmēju, un

darba ņēmēja VSAOI iemaksu daļu no darbinieka darba samaksas ietur darba devējs.

Nekustamā īpašuma nodoklis KS īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošajam nekustamajam īpašumam tiek piemērots saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli” prasībām. Tāpat kā jebkuram citam nekustamā īpašuma nodokļa maksātājam arī KS pašai nav jāreķina šis nodoklis – nodokļa summu aprēķina pašvaldība un par aprēķināto nodokli nosūta paziņojumu nodokļa maksātājam.

Pievienotās vērtības nodoklis KS lielā mērā tiek piemērots vispārējā kārtībā, bet ir dažas specifiskas normas. Saskaņā ar „Pievienotās vērtības nodokļa likuma” 52. panta pirmās daļas 8. punktu ar PVN neapliek kooperatīvo sabiedrību sniegtos pakalpojumus šo kooperatīvo sabiedrību biedriem, ja šāds atbrīvojums nerada konkurences izkropļojumu. Attiecībā uz lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām – ar PVN neapliek KS biedriem sniegtos pakalpojumus ražojumu pārstrādei un realizācijai, kā arī lauksaimniecības un zivsaimniecības tehnikas, mašīnu, iekārtu un citu darbarīku kopīgai lietošanai un apkopei. Saskaņā ar „Pievienotās vērtības nodokļa likuma” 135. pantu atbilstīgai lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajai sabiedrībai ir tiesības izmaksāt lauksaimniekiem pievienotās vērtības nodokļa kompensāciju 14 procentu apmērā. Ja atbilstīga kooperatīvā sabiedrība nav ar PVN apliekama persona, tad tai pašai ir tiesības saņemt PVN kompensāciju – ar noteikumu, ka tālāk šī kompensācija tiek izmaksāta lauksaimniekam. Likumā noteiktajos gadījumos kooperatīvajai sabiedrībai ir tiesības izmantot arī „Pievienotās vērtības nodokļa likuma” 137. pantā noteikto īpašo nodokļa maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību.

Dabas resursu nodokļa objekti ir vairāki, tai skaitā dabas resursi, vides piesārņošana, preču iepakojums, videi kaitīgas preces. Ja, piemēram, kooperatīvā sabiedrība veic produkcijas fasēšanu (iepakojšanu), tad noteikti ir jāpiezīstas ar „Dabas resursu nodokļa likuma” un „Iepakojuma likuma” prasībām. **LI**

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

1 MK 29.01.2013. noteikumi Nr. 73 „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu”.

MĀJRAŽOŠANA

**AKTĪVI
DARBOJAS
BIEDRĪBA**

PĀRTIKAS AMATNIEKI

„Pārtikas amatnieki” decembri aizvadījuši īpaši darbīgā gaisotnē, rosoties dažādos tirdziņos un piedāvājot svētku galdam sarūpētos produktus. Biedrības dalībnieki īpaši priecājās par iespēju beidzot noorganizēt Ziemassvētku tirdziņu Jelgavas centrā, kas līdz šim nebija izdevies.

Vienu no tirdziņiem pirmo reizi organizēja Jelgavas novada pašvaldība, bet otru – biedrība pati saviem spēkiem. Jau 2014. gadā ar Jelgavas novada pašvaldības atbalstu plānots organizēt regulārus pārtikas amatnieku tirdziņus Jelgavā. Tas ir būtisks solis attīstībā, kas dos iespēju Jelgavas iedzīvotājiem iegādāties svaigus pārtikas produktus.

Biedrības pirmsākumi

Pirmās aktivitātes Jelgavas novada pārtikas amatnieku apvienošanā sākās 2011. gada rudenī, kad Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Jelgavas nodaļā tika sarīkotas Valsts Lauku tīkla apmācības „Kā uzsākt, kā attīstīt un pārdot mājas apstākļos saražoto produkciju?” Jaunie un jau pieredzējušie pārtikas ražotāji secināja, ka, lai

sekmīgi apgūtu tirgu, nepieciešams sadarboties, jo visus vieno kopīgas problēmas un izaicinājumi.

Pats būtiskākais sadarbības mērķis ir tirgus apgūšana un produkcijas noieta veicināšana. LLKC Jelgavas nodaļas uzņēmējdarbības konsultantes iedrošināti un Jelgavas novada pašvaldības atbalstīti, daži aktīvākie uzņēmēji nolēma veidot biedrību. Laika gaitā interešu grupai pievienojās arvien vairāk interesentu. Ar Jelgavas nodaļas speciālistu atbalstu un praktisku līdzdarbošanos 2012. gada 25. jūlijā tika reģistrēta biedrība „Pārtikas amatnieki”.

Produktiem īpašu vērtību piešķir roku darbs

Izvēlētais biedrības nosaukums uzsver mazo pārtikas ražotāju darbību, kuras pamatā ir sekojoši principi: ražošanas procesā piedalās ģimene, lielākoties produktu ražošanā tiek izmantotas vietējās izejvielas, ko izaudzē paši vai iepērk no tuvākās apkārtnes lauksaimniekiem. Ražotāji saviem spēkiem arī piegādā produkciju tirgū. Saražotajiem produktiem īpašu vērtību piešķir roku darbs, ko nespēj nodrošināt rūpnieciskā ražošana. Tā ir

mazo ražotāju priekšrocība, kas jāizmanto, piedāvājot produktus tirgū.

Biedrībā apvienojušies 23 ražotāji, kuri pārstāv dažādas nozares: maizes, konditorejas, siera, gaļas izstrādājumu, dārzeņu pārstrādes produktu, sulu un mājas vīnu ražošanu. Biedrības biedri tirgū piedāvā arī sezonas iecienītākos produktus, piemēram, svaigus augļus un dārzeņus.

Lai biedrības mērķi tiktu īstenoti dzīvē, nepieciešams regulārs darbs un jauni izaicinājumi. Aktīvākie „Pārtikas amatnieku” biedri, kuri brīvprātīgi savā un biedru labā aktīvi veic tirdziņu organizēšanu un dažādu projektu īstenošanu, ir biedrības valdes priekšsēdētājs Jānis Dāvids, kurš ikdienā vada savu maizes ceptuvi SIA „Svētes maize”, valdes locekle Antra Zeiliņa, mājražošanas uzņēmuma SIA „Antek” īpašniece, un Dace Drošprāte, z/s „Gaidas” īpašniece. Dārot apjomīgu darbu savos uzņēmumos, šie aktīvie cilvēki atrod laiku un enerģiju, lai darbotos kopīgu mērķu labā. Tā ir ļoti cienījama un atbalstāma vietējo uzņēmēju iniciatīva.

► 13.lpp.

Biedri regulāri piedalās tirdziņos

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 12.lpp.

Biedrības mērķi ir: veicināt pārtikas amatnieku sadarbību un produkcijas noietu, sekmēt vietējo produktu popularizēšanu. Kopš 2012. gada vasaras aizvadīts vairāk nekā gads. Tas ļauj izdarīt pirmos secinājumus un gūt atziņas par uzņēmēju ieguvumiem, darbojoties biedrībā.

Ieguvums: kopīga piedalīšanās tirdziņos

Viens no būtiskākajiem biedru ieguvumiem ir kopīga piedalīšanās tirdziņos. Apkopota informācija par labākajām tirgus vietām savā un apkārtnes reģionos. Pašu lietošanai izveidots tirdziņu apmeklējuma grafiks kārtējam gadam, kuram katrs no biedriem var sekot līdzi un izlemt, vai piedalīties, vai ne. Biedri savā starpā vienojušies par koordinātoru, kurš veic pārējo biedru apzināšanu kopīgai dalībai tirdziņos. Uzņēmēji tirdziņam tiek pieteikti kā biedrības „Pārtikas amatnieki” dalībnieki. Tas tirgu organizētājiem atvieglo komunikāciju ar uzņēmējiem, jo iespējams sazināties ar vienu pārstāvi, kā arī atsevišķi tirgus rīkotāji piešķir atlaidi konkrētā tirgus dalības maksai. Biedri sadarbojas savā starpā arī produkcijas nogādē uz tirdziņiem.

Biedri viens no otra mācās, dalās pieredzē: pārtikas produktu gatavošanas tehnoloģijās, iepakojuma un iekārtu izvēlē un citu pārtikas amatniekiem būtisku jautājumu risināšanā. Kopīgi tiek meklētas jaunas iespējas produkcijas realizēšanai tirgos. Biedrības pārstāvis piedalās sarunās ar pašvaldību, lai sadarbojoties veiktu vietējo produktu popularizēšanas pasākumus. Jelgavas novads atbalsta pārtikas amatniekus ar līdzfinansējumu ES projekta īstenošanā.

Viens no 2013. gada galvenajiem uzdevumiem bija biedrības kā vietējo pārtikas ražotāju simbola atpazīstamības veicināšana un regulāru pārtikas produktu piegāžu veikšana vietējiem iedzīvotājiem. Lai to īstenotu, ar Jelgavas lauku partnerības „Lielupe” mazo projektu konkursa un pašvaldības piešķirtā finansējuma atbalstu tika izgatavoti informatīvie reklāmas materiāli, kas iepazīstināja tirdziņos pircējus ar vietējiem ražotājiem, kas apvienojušies biedrībā. Tādā veidā tika veicināta biedru kā vietējo ražotāju atpazīstamība.

Jauni mērķi sniedz jaunu pieredzi

Biedrība 2014. gada pirmajā ceturksnī pabeigs ES „LEADER” programmas „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” projekta īstenošanu. Tam saņemts ES finansējums un Jelgavas novada pašvaldības līdzfinansējums. Kopējais projekta budžets ir LVL 13 522. Projekta ietvaros iegādāti trīs tirdzniecības treileri un tirdzniecības aprīkojums. Tas ir būtisks ieguldījums, lai nodrošinātu pārtikas amatnieku iespējas sniegt vietējo produktu tirdzniecības pakalpojumu Jelgavas novada iedzīvo-

Biedrības mērķi: veicināt pārtikas amatnieku sadarbību, sekmēt vietējo produktu popularizēšanu

tājiem. Plānots izstrādāt maršrutu, kurā tiks veiktas biedru produkcijas piegādes. Īpaši nozīmīgi tas būs iedzīvotājiem, kuri dzīvo novada attālākajos nostūros, kur nav pieejami veikali.

Darba pieredze 2013. gadā liek secināt, ka uzņēmēju sadarbība ir nepārtraukti mainīgs un reizēm jutīgs process. Ar katru izvirzīto uzdevumu tiek apgūta jauna problēmu risināšanas pieredze. Dažkārt tā prasa asas diskusijas un raisa domstarpības biedru vidū. Ja iespējams vienoties un atrast vidusceļu, kas biedrības „Pārtikas amatnieki” biedriem līdz šim ir izdevies, tas dod iespēju biedrībai sasniegt izvirzītos mērķus un plānot jaunus ieceres kopdarbībai.

Biedrības izveidošana ir sekmējusi mazo uzņēmēju sadarbību un atbalsta saņemšanu no pašvaldības. Lai pastāvētu un attīstītos šāda sadarbības forma starp uzņēmējiem, ļoti svarīgi ir šādi aspekti: spēja sadarboties un vienoties, uzņemties atbildību ne tikai par savas uzņēmējdarbības izaugsmi, bet arī par biedru kopējo labumu, lojalitāte, brīvprātīgais darbs sevis un biedru labā. Būtiska loma ir biedrības līdera spējai apvienot biedrus, veidot komandu, deleģēt veicamos darbus un novērst domstarpības. Biedrības vadītājam

Jānim Dāvidam ir ļoti labas līdera dotības un spēja vadīt komandu, tas ir būtisks biedrības ieguvums.

Viena no būtiskākajām aktivitātēm, kas aizsāka jau 2013. gadā, ir pastāvīgas tirdzniecības vietas izveide Jelgavas pilsētas centrā. Līdz šim biedru produkcija nav bijusi pieejama Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem pastāvīgas tirdzniecības vietas trūkuma dēļ, izņemot pirmos Ziemassvētku tirdziņus aizvadītā gada decembrī. Biedrības vadītājs Jānis Dāvids aktīvi strādā un sadarbojas ar Jelgavas novada domes vadību, lai paralēli nedēļas nogales tirdziņiem Jelgavas centrā, Driksas ielā, novietotu simpātiskus koka namiņus, kas dos iespēju pilsētas iedzīvotājiem katru dienu iegādāties svaigus vietējos produktus. Tas biedriem būtiski samazinās ceļa izdevumus, veicot produkcijas piegādi ārpus Jelgavas novada robežām, mērojot ceļu uz Rīgu.

Biedrība aicina pievienoties

Biedrība aicina arī citus novada pārtikas amatniekus pievienoties, lai plānotā tirdzniecības vieta spētu piedāvāt bagātu vietējo pārtikas produktu piedāvājumu. Tāpēc uzņēmējdarbības konsultantus reģionos aicinu piesaistīt tirdziņam jaunus uzņēmējus, lai vienviet varētu piedāvāt iespējami plašu pārtikas produktu klāstu. Vienlaikus jāseko, lai reģionā neveidotos vienas nozares pārtikas produktu pārprodukcija. Zināms, ka, kādai no tautsaimniecības nozarēm iegūstot popularitāti, ātri rodas daudz jaunu uzņēmēju, kuri cer, ka tieši šī joma būs visienesīgākā. Tomēr jāatceras, ka tikai, katram darot savu darbu atbildīgi, profesionāli un tālredzīgi, tas vislabāk sekmēsies, jo rezultāta stingrākais vērtētājs ir pircējs.

Pārtikas amatniekus priecē pozitīvā tendence – atjaunojas senās tirdziņu tradīcijas. Lai izveidotu ilgtspējīgus un iecienītus vietējo produktu tirdziņus reģionos, jāsadarbojas gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem un pašvaldībām. Jārosina un pamazām sabiedrībā jāveido vēlme izvēlēties vietējos produktus, kas iespējams tad, ja iedzīvotājiem būs iespēja regulāri iepazīt un iegādāties sava reģiona pārtikas amatnieku produkciju. Biedrība „Pārtikas amatnieki” saviem klientiem un kolēģiem citos novados novēl daudz pozitīvas enerģijas un jaunu iespēju piepildījumu Jaunajā gadā! **LI**

Videga Vītola, LLKC Jelgavas nodaļas
uzņēmējdarbības konsultante

BRISELES GAITEŅOS

ĢIMEŅU SAIMNIECĪBĀM – KOOPERĀCIJU UN ZINĀŠANAS

Šis, 2014. gads, ir pasludināts par Starptautisko ģimeņu saimniekošanas gadu. Lai apzinātu ģimeņu saimniecību vietu un lomu laukos, decembrī Briselē notika Starptautiskās Pārtikas organizācijas (FAO) konference par ģimeņu saimniecībām.

Tajā kā eksperte no Latvijas piedalījās arī LLKC ES lauksaimniecības un lauku attīstības lietu biroja vadītāja Nora Lapiņa.

Ģimeņu saimniecību skaits ES ir 12 miljoni un to loma lauksaimniecībā un lauku attīstībā ir ļoti būtiska. Konferencē vairākkārt tika uzsvērts, ka ģimeņu saimniecības ne tikai saražo ievērojamu apjomu no kopējās lauksaimniecības produkcijas, bet arī veicina lauku apdzīvotību un tradīciju turpināšanu, nodrošina darba vietas un patērētāju pieprasījumu pēc veselīgas, daudzveidīgas un kvalitatīvas pārtikas. Ģimeņu saimniecību pastāvēšana būtu stiprināma ar kooperāciju, zināšanu li-

meņa paaugstināšanu un jauninājumu ieviešanu darbībā.

Lielbritānijas Kentas universitātes zinātniece Sofija Davidova ir veikusi pētījumu par ģimeņu saimniecībām ES un definējusi, ka par tādām saucamas saimniecības, kurās darbojas vienas ģimenes locekļi, nodarbinātie ir asinsradnieki, un tiek ievērota paaudžu maiņa. Saimniecības var būt daļēja laika, pilna laika u.t.t. Pētīt situāciju 12 jaunajās ES dalībvalstīs, konstatēts, ka 99% no visām saimniecībām atzīstamas par ģimeņu, un tajās saražo 59% no visas lauksaimniecības produkcijas. Sabiedrība ģimeņu saimniecībām uzticas, jo tās ir stipras, ar noteiktām vērtībām un lomu (konkrētās nacionālās identitātes saglabāšana, tradicionālās pārtikas ražošana, tautastēru izmantošana u.t.t.).

Grūtības, ar ko jāsakaras ģimeņu saimniecībām, ir pieeja tirgum, kā arī iespēja izmantot jauninājumus attīstībai, jo jaunievedumi bieži nav piemēroti mazām saimniecībām. Ģimenes

saimniecību attīstībai būtu jārisina jaūtājums par izglītības un tālākizglītības nodrošināšanu, skaidri saprotamas tirgus informācijas sniegšanu, aizsardzību pret lielajiem ražotājiem, tirgotājiem, un pārstrādātājiem. Konferencē tika pieminēts, ka daudzviet, īpaši jaunajās ES dalībvalstīs, ģimeņu saimniecībām jāskaras ar faktu, ka gan lielās augkopības, gan lopkopības saimniecības tās izspiež no tirgus. Tomēr vairāki runātāji norādīja – mazo ģimeņu saimniecību perspektīva ir nišas produktu ražošana, tādējādi tās nav un nevar būt konkurenti lielsaimniecībām.

Kā risinājums tiek piedāvāta kooperācija, kas nodrošina saimniecību saražoto produktu savākšanu pietiekamā apjomā un piedāvāšanu tirgum, vienlaikus spējot panākt arī labākas pārdošanas cenas. Otrkārt – nepieciešams arī politisks atbalsts, nodrošinot ģimeņu saimniecību pastāvēšanai labvēlīgu vidi. Šajā jomā pozitīva pieredze ir Ungārijai, kas ģimeņu saimniecībām nodrošina atvieglotu nodokļu sistēmu. **LL**

VĒRTĒ GRAUDU KOPRAŽU

Graudaugu kopraža ES pērn bijusi par 9,2% lielāka nekā 2012. gadā, secināts COPA-COGECA un EK rīkotajā graudaugu un eļļas augu darba grupā.

Tajā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāvis Aigars Šutka. Darba grupā ziņots, ka ES graudaugu kopraža 2013. gadā sasniedza 301,3 milj. tonnu. Rapša kopraža 2013. gadā ES bija par 9,4% lielāka nekā 2012. gadā un sasniedza 21 milj. tonnu.

Eiropā ir lielas bažas par Krievijas un Ukrainas graudu importu un to kvalitāti. Šiem graudiem bieži vien ir palielināts mikotoksīnu saturs. Kazahstāna, Krievija un Ukraina plāno izveidot Graudu klubu (*Grain Club*), lai kopā iegūtu lielāku ietekmi globālajā graudu tirgū. Eiropas Komisija (EK) apzinājusi katras dalībvalsts un kopumā ES infrastruktūru, kas attiecas uz graudu importu un eksporta iespējām. Latvijā šobrīd apzināti četri intervences centri ar kopējo kapacitāti apmēram 322 tūkstoši tonnu. Dar-

ba grupā uzklauts arī neatkarīgas, Hamburgā bāzētas pētniecības iestādes „Oil World” ziņojums par eļļas augu perspektīvu. Secināts, ka zemes cena pasaulē strauji pieaug (iemesls – pieprasījums pēc lauksaimniecības produktiem, urbanizācija). Vienlaikus ārpus ES rapšu platības pasaulē strauji palielinās, bet joprojām 80% no rapšu un 85% no sojas eksporta pasaulē nodrošina Ziemeļamerika un Dienvidamerika. Ķīna importē arvien vairāk

sojas, tādēļ pasaulē saglabājas augsta rapša cena. Šajā lielvalstī samazinās lauksaimniecības zemes platība un līdz ar to samazinās rapšu un sojas ražošana. Savukārt Eiropā biodīzeļa ražošanas apjoms ir nemainīgi augsts, bet jau tagad tā sāk zaudēt savas pozīcijas rapšu audzēšanā un ir kļuvusi par rapšu importētāju. Bet viena no straujāk augošajām ekonomikām – Indija – pēc dažiem gadiem varētu kļūt par rapšu importētāju valsti. **LL**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

TURPINA DISKUTĒT PAR GODĪGUMU PĀRTIKAS ĶĒDĒS

Kopējās lauksaimniecības politikas reforma vēl nenodrošinās taisnīgu ienākumu sadali visiem pārtikas ķēdes dalībniekiem, tādēļ pērn gada nogalē Eiropas Parlamentā rīkotajā seminārā „Godīgas pārtikas ķēdes visiem” tika analizēta situācija pārtikas nozarē ES.

Seminārā kā eksperte no Latvijas piedalījās Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agnese Hauka. Seminārā atzīts, ka godīgas pārtikas ķēdes darbība nodrošinās lielāku piedāvājumu patērētājiem, godīgu konkurenci starp ražotājiem un uzņēmējdarbības iespējas lauksaimniekiem. Vairākas ES dalībvalstis jau veikušas konkrētus pasākumus godīgākas pārtikas ķēdes darbības veicināšanai. Tā pērn janvārī Lielbritānijā izveidots jauns amats – pārtikas preču tirgus tiesnesis, kura tiesības un pienākums ir uzraudzīt godīgu pārtikas piegādes ķēdes darbību un tirgus dalībnieku godīgu sadarbību. Šāda institūcija izveidota pēc 2010. gadā notikušās ražotāju un tirgotāju konfrontācijas, kad ražotāju grupas vēlējās panākt lielākas produktu

iepirkumu cenas lielveikalos, bet 10 lielveikalu ķēdes apvienojās un izveidoja vienotu apvienību, lai cīnītos pret ražotāju prasībām un panāktu izdevīgākus produkcijas iepirkumu noteikumus. Ar tiesneša iesaistīšanos izdevies izstrādāt mazumtirgotāju un piegādātāju sadarbības kodeksu. Tas nosaka, ka gadījumā, ja mazumtirgotājs uzspiež

neizdevīgus nosacījumus ražotā-

jiem, ražotājs iesniedz sūdzību tiesneša institūcijā. Tiesību institūcija veic neatkarīgu izmeklēšanu par negodīgas sadarbības pārkāpumiem un ar izmeklēšanas rezultātiem iepazīstina sabiedrību un parlamentu. Ja mazumtirgotāji savstarpēji vienojas par mazumtirdzniecības cenām, tad sods ir 10% no gada apgrozījuma.

Savukārt Portugālē ir izveidota platforma „PARCA”, lai uzraudzītu pārtikas piegādes procesu. To 2010. gada

oktobrī izveidoja Portugāles Zemkopības ministrija un Ekonomikas ministrija. Platforma apkopo un uzrauga informāciju par līgumiem, iepirkumu un pārdošanas cenām, sekmējot dialogu starp ražotājiem.

Norvēģijā izveidotas divas komitejas ar mērķi aizstāvēt patērētāju intereses – uzraudzīt produktu veselīgumu, cenu, kvalitāti, produktu piedāvājumu un pieejamību. Tirgus dalībniekiem jāstrādā, ievērojot labu praksi – godīgumu un ilgtspēju. Tiesa, Norvēģijā joprojām ir gadījumi, kad piegādātāji nostājas pret patērētājiem, kā arī noslēdz negodīgas sadarbības līgumus. Norvēģijas zinātnieki ir pētījuši, cik liela ir sakarība starp godīgumu un efektivitāti un kā tie ietekmē viens otru. Pētījumā secināts, ka godīgums var sniegt lielākus ieguvumus uzņēmumam ilgtermiņā gan patērētājiem, gan darbiniekiem.

Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības komitejas locekle no Īrijas Maireda Makginesa norāda, ka nākotnē no lauksaimniekiem tiek prasīts arvien vairāk, vienlaikus samazinot Kopējās lauksaimniecības politikas finansējumu. Konkurences likums vienmēr runā par patērētāju interesēm un pārāk augstajām pārtikas cenām. Taču neviens nerunā par cenu – kurš apmaksā mazumtirgotāju piedāvātos bonusus pircējiem. Piedāvājot divas vistas par vienas cenu, neviens neaizdomājas, ka otru vistu nedāvina lielveikals, bet gan lauksaimnieks. Sabiedrība pieprasa lētāku pārtiku (kas nozīmē mazākus ienākumus lauksaimniekiem) un tajā pašā laikā arī apdzīvotus un sakoptus laukus. Lauksaimnieku balsīm jāklūst labāk sadzirdētām. **LI**

Pēc COPA-COGECA ekspertu darba atskaitēm informāciju publicēšanai sagatavoja LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja
Iveta Tomsone

Ekspertu dalība pasākumā organizēta VLT aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros. Plašāk ar COPA/COGECA darba grupu ekspertu aktivitātēm iespējams iepazīties Valsts Lauku tīkla mājaslapā http://www.laukutikls.lv/copa_cogeca.

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA ir Eiropas līmeņa profesionālo lauksaimnieku organizāciju komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1958. gadā.

COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimniecības kooperācijas komiteja, kas pārstāv kooperatīvu intereses ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1959. gadā.

Kopš 1962. gada **COPA** un **COGECA** apvienoja birojus un kopīgi pārstāv Eiropas lauksaimnieku un kooperatīvu intereses.

AUGKOPIĒBA

IZMAIŅAS AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOTĀJA APLIECĪBAS SAŅEMŠANAI

Ar 2013. gada 1. jūniju stājās spēkā Ministru kabineta 2013. gada 19. marta noteikumi Nr. 147 „Noteikumi par profesionālo augu aizsardzības līdzekļu lietotāju, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatoru, augu aizsardzības līdzekļu pārdevēju un augu aizsardzības konsultantu apmācību un apliecību izsniegšanas kārtību”.

Ar šo noteikumu stāšanās spēkā būtiski mainījusies augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietotāja, konsultanta un tirgotāja apliecības saņemšanas kārtība, kā arī izveidots vēl viens apliecības veids – augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operators.

Līdz šim apmācību procesu veica un apliecības izsniedza Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD), bet ar jauno noteikumu spēkā stāšanās brīdi apmācības veic VAAD sertificēti apmācību vadītāji, kuru skaitā ir arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra speciālisti Ozolniekos un reģionālajos konsultāciju birojos Valkā, Valmierā, Alūksnē, Gulbenē, Bauskā, Jēkabpilī, Krāslavā, Liepājā, Saldū, Preiļos, Madonā, Daugavpilī, Kuldīgā un Talsos.

Tāpat kā līdz šim, lai iegādātos un lietotu otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļus, nepieciešams saņemt Profesionālā II reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietotāja apliecību. Lai to iegūtu, jāapgūst 27 stundu apmācību programma un jānokārto VAAD sagatavotais eksāmens. Ja jums ir augstākā vai vidējā profesionālā izglītība lauksaimniecībā, apmācību programma nav obligāta. Šajā gadījumā jāiesniedz iesniegums jebkurā sev izdevīgā VAAD reģionālajā struktūrvienībā vai VAAD

administrācijā Rīgā, Lielvārdes ielā 36/38 un jākārtos eksāmens bez apmācību kursa noklausīšanās. Līdz šim izsniegtās apliecības ir derīgas līdz tajās norādītā derīguma termiņa beigām. Lai apliecību pagarinātu pēc tās derīguma termiņa beigām, nepieciešams noklausīties sešu stundu zināšanu atjaunošanas kursu. Persona, kura saņēmusi profesionālā AAL lietotāja apliecību otrās reģistrācijas klases AAL lietošanai, automātiski iegūst uz pieciem gadiem AAL pārdevēja statusu un AAL lietošanas operatora statusu.

Jaunums ir Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatora apliecības – tās nepieciešamas visiem, kas veic darbības ar otrās reģistrācijas klases AAL, piemēram, gatavo augu

aizsardzības līdzekļu maisījumus, atšķaida tos vai izsmidzina uz lauka. Lai saņemtu šo apliecību, nepieciešams apgūt sešu stundu apmācību programmu un nokārtot VAAD sagatavoto eksāmenu. Ja operatoram ir augstākā vai vidējā profesionālā izglītība lauksaimniecībā, apmācību programmas apguve nav obligāta. Šajā gadījumā persona iesniedz iesniegumu jebkurā sev izdevīgā VAAD reģionālajā struktūrvienībā vai VAAD administrācijā Rīgā, Lielvārdes ielā 36/38 un kārtos eksāmenu bez apmācību kursa noklausīšanās. Operatora apliecība ir derīga 10 gadu. **LL**

Laura Kirsanova, LLKC
Augkopības nodaļas speciāliste
bioloģiskajā lauksaimniecībā

PLAŠĀKU INFORMĀCIJU PAR APMĀCĪBĀM UN PLĀNOTAJIEM MĀCĪBU LAIKIEM VARAT UZZINĀT:

OZOLNIEKI	Laura Kirsanova, mob. tālr.: 29630799, e-pasts: laura.kirsanova@llkc.lv
VALKA UN VALMIERA	Ilona Krūmiņa, mob. tālr.: 29341748, e-pasts: ilona.krumina@llkc.lv
ALŪKSNE UN GULBENE	Viola Kaparšmite, tālr.: 64307013, mob. tālr.: 29166807, e-pasts: viola.kaparsmite@llkc.lv
BAUSKA	Eleonora Maisaka, tālr.: 63927211, mob. tālr.: 29286411, e-pasts: eleonora.maisaka@llkc.lv, bauska@llkc.lv
JĒKABPILS UN MADONA	Anita Brosova, mob. tālr.: 22006859, e-pasts: anita.brosova@llkc.lv
KRĀSLAVA	Valērijs Kairāns, tālr.: 65681102, mob. tālr.: 26435910, e-pasts: valerijs.kairans@llkc.lv
LIEPĀJA UN SALDUS	Vita Cielava, mob. tālr.: 26514221, e-pasts: vita.cielava@llkc.lv
DAUGAVPILS	Guntars Melnis, mob. tālr.: 29406315, e-pasts: guntars.melnis@llkc.lv
KULDĪGA	Daiga Mellere, tālr.: 63323519, mob. tālr.: 27474605, e-pasts: daiga.mellere@llkc.lv
PREIĻI	Inese Magdalenoka, tālr.: 65381264, mob. tālr.: 26329462, e-pasts: inese.magdalenoka@llkc.lv
TALSI	tālr.: 63291908, mob. tālr.: 26460878, e-pasts: talsi@llkc.lv

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapu" un "Zivju Lapu".

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA
SIA "Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrs"
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā LLKC arhīva foto

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

